

Samen gezond en gelukkig met de Nederlandse tuinbouw

Inbreng tuinbouwsector voor de Tweede Kamerverkiezingen 2023

Samen gezonder en gelukkiger. Dat is onze visie voor Nederland. Een groeiende wereldbevolking vraagt niet alleen om voldoende en smakvolle voeding, maar ook om verse en groene producten die bijdragen aan onze gezondheid en ons geluk. Als wereldspeler in groente, fruit, bloemen en planten, kan de Nederlandse tuinbouw bij uitstek onze voedselvoorziening en de gezondheid van miljoenen Europeanen op de meest duurzame wijze stimuleren. Als cluster bevorderen we niet alleen de welvaart in Europa, maar ook ver daarbuiten in derde landen.

Groenten en fruit zijn niet alleen lekker maar ook gezond. Helaas is gezonde voeding niet vanzelfsprekend: veel Nederlanders eten dagelijks nog te weinig groenten en fruit. Terwijl het eten van meer en gevarieerde groenten en fruit ons juist fitter en gezonder maakt. Een gezondere leefstijl, waar het eten van groenten en fruit een belangrijk onderdeel van is, kan Nederland jaarlijks een grote besparing opleveren op de alsmaar groeiende kosten voor onze gezondheidszorg.

Ook bloemen en planten hebben een positief effect op ons welzijn. Bloemen sieren belangrijke momenten in ons leven, kleuren onze dagelijkse omgeving, verhogen onze kwaliteit van leven en stimuleren sociaal gedrag. Ondertussen vergroenen en koelen planten onze steden, verbeteren de lucht- en leefkwaliteit en verminderen stress. Het is bewezen dat een groene leefomgeving onze mentale gezondheid bevordert en ons creatiever en productiever laat voelen. Kortom, Nederlandse tuinbouwproducten zorgen voor gezondheid en geluk!

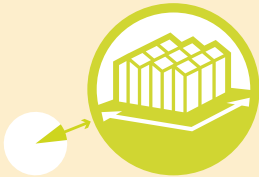
Samen staan we voor grote maatschappelijke uitdagingen, binnen en buiten de tuinbouw. Daarom investeren telers en ketenpartijen in allerlei (technische en biologische) innovaties om de landelijke klimaattransitie aan te jagen en onze samenleving te verduurzamen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan aardwarmte, waterzuivering, wateropslag en biodiversiteitsprojecten, schoon

Aantal bedrijven

- Tuinbouw **23.780**
- Glastuinbouw **2.780**

Aantal hectaren

- Tuinbouw **100.000** ha
- Glastuinbouw **8.940** ha

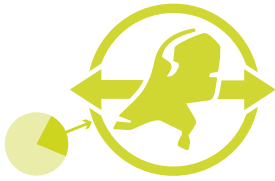
transport en minder en duurzamere verpakkingen. Zo wil de glastuinbouw in 2040 klimaatneutraal zijn en een bron van groene energie vormen voor de maatschappij. En heeft de vollegrondstuinbouw de ambitie om klimaatneutraal te worden door het plaatsen van zonnepanelen op de grote oppervlakten aan schuurdaken en door het vastleggen van CO₂ in de bodem. Niet alleen kassen, maar ook onze omgeving kan dan in de toekomst via de aanleg van warmtenetten duurzaam worden verwarmd. Om verduurzaming te versnellen is het essentieel om inzicht te geven in de daadwerkelijke impact van producten in de schappen op onze omgeving en daaraan gekoppelde duurzaamheidsprestaties eerlijk te belonen.

Tegelijkertijd wordt de teelt van groente, fruit, bloemen en planten steeds meer circulair. Telers werken steeds meer in gesloten kringlopen, minimaliseren het gebruik van primaire grondstoffen en vervangen fossiele teelhulpmiddelen voor duurzame alternatieven. Ook werkt de tuinbouw aan hoogwaardige toepassingen van biogrdstoffen uit tuinbouwresten. Zo worden de vezels en het perssap van paprikaplanten hergebruikt voor meststoffen, papier, bouw materiaal, verpakkingen of decentrale duurzame energieproductie. De circulaire economie draait al volop in de tuinbouw!

Aantal werknemers

- Tuinbouw **350.000**
- Glastuinbouw **74.200**

Exportwaarde

- **Tuinbouw 28 miljard**
- **Glastuinbouw 7,6 miljard**

Groene steden, gezonde mensen

Prettig en gezond wonen in de stad wordt steeds belangrijker. Daarnaast moeten we inzetten op biodiversiteitsherstel en opwarming van de aarde tegengaan voor de gezondheid van onze planeet. Groen speelt hierin een essentiële rol. Met bijvoorbeeld groene daken, verticale tuinen, meer schaduw door bomen en kleurrijk bloeiende plantsoenen houden we onze steden leefbaar en groen. Daarnaast zorgen bomen en planten als longen van onze aarde voor de nodige verkoeling. Maar planten zijn ook geschikt als wateropslag, waardoor de bodem in stedelijke gebieden vruchtbaar blijft en wateroverlast wordt voorkomen. Een groene leefomgeving - binnen en buiten - levert gezondheidswinst op voor mens en dier. Samen met het Rijk wil de tuinbouw stappen zetten richting een groener tijdperk, dat vraagt:

- Wetgeving rondom het verplicht stellen van natuurinclusieve en klimaatadaptieve bouweisen bij toekomstige nieuwbouw- en renovatieprojecten in dorpen en steden.
- Planologische mogelijkheden voor verbindingen tussen (economische) sectoren om reststromen uit te wisselen, zoals restwarmte en water.
- Wetenschappelijk onderzoek naar het klimaatadaptieve vermogen van bomen, omdat de levensduur van bomen minimaal 80 jaar is.

Gezond gewas

De Nederlandse tuinbouw is de kraamkamer van de biologische gewasbescherming. Op maar liefst 95 procent van het gehele glastuinbouwareaal worden biologische bestrijders ingezet. Gezamenlijk is dat elk jaar ruim 100 miljard insecten en mijten die schadelijke plagen en schimmels uitschakelen. Die biologische bestrijders vervangen nu al het grootste deel van de chemie. Door geïntegreerde gewasbescherming (IPM) is de ecologische voetafdruk van onze groenten, fruit, bloemen en planten de afgelopen tien jaar al sterk gedaald.

De sector heeft de ambitie om zijn producten in 2030 zo duurzaam mogelijk te telen. Binnen een robuust en weerbaar ecosysteem op het land of in de kas wordt gewerkt met weerbare planten die minder vatbaar zijn voor ziekten en plagen. Minimale inzet van grondstoffen en nagenoeg geen emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar het milieu staan centraal in de tuinbouw van de toekomst. Voor de transitie is een passend overgangsbeleid essentieel. Waarbij vertrouwen in wetenschappelijke instanties als het Ctgb cruciaal is. Inzet op groene en weerbare teeltsystemen vereist:

- Beschikbaarheid van weerbare (resistente) rassen door de toegang tot nieuwe veredelingstechnieken op EU-niveau te versnellen.
- Structureel financiële middelen voor praktijkdemonstraties, waardoor succesvolle onderzoeksresultaten en verdere optimalisatie van IPM versneld kunnen worden uitgerold in de praktijk.
- Uitbreiding van de beoordelingscapaciteit bij het Ctgb en in Europa zodat innovatieve gewasbeschermingsmiddelen, zoals biologische en laag-risico middelen, sneller beschikbaar komen.
- Vergroten van de beschikbaarheid van effectieve (groene) middelen voor kleine teelten.
- Stimulering van de toepassing van precisietechnieken, waaronder kunstmatige intelligentie, door het toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen hierop aan te passen en de beschikbaarheid en betaalbaarheid van deze innovaties (via fondsen) te bevorderen.

Productiewaarde

- Tuinbouw **20 miljard**
- Glastuinbouw **6 miljard**

Schoon water in onze omgeving

Het weer in Nederland wordt steeds extremer. We krijgen steeds meer te maken met hevige regenbuien, maar ook met droogte en hittegevolgen. Wateroverlast en waterschaarste komen daardoor steeds vaker voor. Daarbovenop hebben we te maken met toenemende verzilting van water. De tuinbouw kan bijdragen aan klimaatadaptatie en het veiligstellen van strategisch grondwater in de regio. Bedrijven kunnen zorgen voor de opvang en het tijdelijk vasthouden van regenwater bij extreem weer, waarmee we overlast voorkomen. Bovendien kan regenwater de basis worden van hun gietwatervoorziening. Adequate opslagcapaciteit, bijvoorbeeld ondergronds, is daarbij wel van groot belang.

De tuinbouw heeft de ambitie om door het hergebruik van water nagenoeg geen grondstoffen vanuit de kas in het milieu te laten komen. De sector werkt hard aan schoon oppervlaktewater in gebieden met tuinbouw. Door de inzet van veel ondernemers zijn al grote stappen gezet, maar om het doel in 2027 te bereiken is samenwerking met bevoegd gezag noodzakelijk. Hiervoor is nodig:

- Financiering van sectorale en gebiedswatercoaches, die telers kunnen helpen bij de realisatie van nagenoeg emissieloze teelten.
- Stimulering van de ontwikkeling van waterplannen voor de toekomstige watervoorziening per provincie, inclusief regiefunctie vanuit het Rijk vanwege de verdeelde bevoegdheden over meerdere overheden.
- Beleidsruimte voor het toepassen van teeltvoorzieningen ter voorkoming van hitte schade, zodat telers mogelijkheden hebben om watergebruik te beperken.
- Meer inzet op toezicht en handhaving gericht op risico-bedrijven.
- Beter en sneller inzicht in de waterkwaliteitsmetingen zodat gerichte maatregelen kunnen worden getroffen om de waterkwaliteit te verbeteren.

Klimaatneutrale tuinbouw, versnelde energietransitie

In de tuinbouw is veel potentie om koploper te zijn in energiezuinige en circulaire productie van hoogwaardige producten. Door energiebesparing en het gebruik van steeds meer duurzame energie (zon, aardwarmte, wind en biomassa) is de sector in staat om gezonde en groene producten te leveren met een lage CO₂-footprint. De tuinbouw staat klaar om de energietransitie te versnellen, niet alleen in de sector maar voor heel Nederland. Nieuwe innovaties, waaronder aardwarmte en warmtenetten, zorgen bijvoorbeeld voor duurzame warmtevoorziening van kassen, bedrijven en zelfs woonwijken. Daarnaast kunnen kassen (en koelcomplexen) als warmte- en elektriciteitsbuffer dienen. Dat betekent dat ze overdag, 's nachts of in de zomer, wanneer de vraag laag is, warmte en elektriciteit opvangen om deze tijdens piekmomenten in de ochtend, avond of winter weer af te geven aan huishoudens, publieke voorzieningen als zwembaden en de bakker om de hoek. Zo ontlasten we het net en maken we optimaal gebruik van de beschikbare duurzame energie in Nederland.

De energievoorziening in de kas kan zich de komende jaren op zo'n manier transformeren dat er in 2040 vanuit de kas geen toename meer plaatsvindt van de hoeveelheid CO₂ in de lucht.

Export naar ruim **150 landen**

Om deze trend door te blijven zetten, is consistent beleid cruciaal. Een voorwaarde hiervoor is dat de afspraken en uitgangspunten van het Convenant Energietransitie Glastuinbouw 2022-2030 worden gehandhaafd. Zo hebben telers handelingsperspectief om de doelen op een gezonde manier te kunnen halen. Een versnelde energietransitie vraagt:

- Realisatie van voldoende capaciteit op het elektriciteitsnet op korte termijn waardoor:
 - Opgewekte elektriciteit door ondernemers kan worden teruggeleverd aan het net op de momenten dat dit nodig is.
 - Elektriciteit kan worden afgenomen van het net ten behoeve van warmte en belichting, zodat deze vraag steeds minder met fossiele brandstoffen ingevuld hoeft te worden.
- Stimulerend prijsbeleid door een minder degressief energiebelastingstelsel, waarbij ons vernieuwde CO₂-sectorsysteem de borging is van ons klimaatdoel voor 2030.
- Voor het klimaatneutraal telen is het verder van belang dat er meer ruimte komt voor kleine windmolens op het eigen bedrijf.

Goed werkgeverschap, Gelukkige werknemers

Werknemers zijn ons kostbaarste kapitaal en onmisbaar voor een toekomstbestendige sector. Een eerlijke, veilige en gezonde

werkomgeving is dan ook essentieel. De dagelijkse productie van bloemen, planten, groenten en fruit vraagt jaarrond om ruim 82.000 arbeidsplaatsen. In de piekperiode loopt dit op tot 113.000 werknemers. Daarnaast zijn er nog tienduizenden banen betrokken in de opkweek, logistiek, handel en verwerking van onze tuinbouwproducten. Voor zowel de vaste werknemers als flexibele seizoenswerknemers zijn goede en werkbare afspraken van belang. Specifiek voor internationale werknemers vormt goede, voldoende en gecertificeerde huisvesting een belangrijk onderdeel van het arbeidsvoorwaardenpakket.

In de toekomst neemt de robotisering in de tuinbouwsector verder toe. Arbeidsintensieve productiefuncties worden steeds meer geautomatiseerd. Het duurt echter nog jaren voordat deze functies kunnen worden vervangen door machines en robots. Investeren in goed werkgeverschap blijft daarom van groot belang door:

- Hervorming van de arbeidsmarkt met goede en werkbare afspraken voor flexwerkers.
- Centrale sturing op het huisvestingsdossier vanuit het Rijk, waardoor werknemers niet beperkt worden in hun mogelijkheden om kwalitatief goede woningen te realiseren voor hun werknemers.
- Financiering voor de stimulering van de toekomstgerichte mechanisatie en robotisering in de tuinbouw.

Koninklijke Vereniging
Blaas- en Winklers

+31 10 3076794

info@greenports-nederland.nl

www.greenports-nederland.nl